

VIHTA

Arviointikertomus 2023
Tarkastuslautakunta

Arviointikertomus 2023

Vihdin kunnan nykyinen tarkastuslautakunta aloitti toimikautensa 1.8.2021. Kausi päättyy 31.5.2025. Tämä arviointikertomus on nykyisen tarkastuslautakunnan kolmas. Tarkastuslautakunnan puheenjohtaja ja yksi jäsen ja hänen varajäsenensä vaihtuivat kunnanvaltuuston päätöksellä 12.6.2023 § 15.

Kuntalain mukaan valtuusto asettaa tarkastuslautakunnan hallinnon ja talouden tarkastuksen sekä arvioinnin järjestämistä varten. Työn pohjana on valtuuston asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet, joiden toteutumista arvioidaan kunnan dokumentaation ja viranhaltijahaastatteluiden perusteella. Tavoitteiden arvioinnin lisäksi tarkastuslautakunta arviointitehtäviin kuuluu kunnan toiminnan, toimintatapojen ja palvelujen järjestämisen tuloksellisuuden ja tarkoituksenmukaisuuden arviointi.

Tässä arviointikertomuksessa tarkastuslautakunta tuo esille miten se on hoitanut kuntalain mukaista tehtävää sekä esittää valtuustolle omat havaintonsa tarkastuksensa perusteella. Tarkastuslautakunnan havainnoissa korostuu ne asiat, missä asioissa kunnalla on parantamisen varaa asettamiin tavoitteisiin nähden, mutta toki myös joitakin onnistumisia on nostettu arvioinnissa esille. Tehtävänsä suorittaessaan tarkastuslautakunta on välttänyt puuttumista operatiiviseen toimintaan ja päivänpolitiikkaan. Todettakoon vielä, että Vihdissä arviointikertomuksen teko toteutetaan lähes kokonaisuudessaan luottamushenkilöiden työnä.

Mitä selkeämmin valtuusto osaa asettaa mittarin asettamalleen tavoitteelle, sitä paremmin tarkastuslautakunta pystyy arvioimaan tavoitteen toteutumista. Kahden arviointikertomuksen kokemuksella toteamme, että mittariston asettamisessa meillä on vielä parannettavaa.

Vihdissä 29.5.2024

Tarkastuslautakunta

Tarkastuslautakunnan tehtävä, toiminnan tarkoitus ja tavoite

Kuntalaki

- 121 § Tarkastuslautakunta
- Tarkastuslautakunnan tehtävänä on:
 - 1) valmistella valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat;
 - 2) arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla;
 - 3) arvioida talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman riittävyttä, jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää;
 - 4) huolehtia kunnan ja sen tytäryhteisöjen tarkastuksen yhteensovittamisesta;
 - 5) valvoa 84 §:ssä säädetyn sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden noudattamista ja saattaa ilmoitukset valtuustolle tiedoksi;
 - 6) valmistella kunnanhallitukselle esitys tehtäviään koskeviksi hallintosäännön määräyksiksi sekä arvioinnin ja tarkastuksen talousarvioksi.
- Tarkastuslautakunta laatii arviointisuunnitelman ja antaa valtuustolle kultakin vuodelta arviointikertomuksen, jossa esitetään arvioinnin tulokset. Arviointikertomus käsitellään valtuustossa tilinpäätöksen yhteydessä. Lautakunta voi antaa valtuustolle muitakin tarpeellisia pitämiään selvityksiä arvioinnin tuloksista.
- Kunnanhallitus antaa valtuustolle lausunnon toimenpiteistä, joihin arviointikertomus antaa aiheita.

Tarkastuslautakunnan kokoonpano

Tarkastuslautakunnan kokoonpano 12.6.2023 alkaen:

Varsinainen jäsen	Varajäsen
Pentti Pulkkinen (pj.)	Päivi Lumikumpu
Jarmo Karjala (vpj.)	Simo Takanen
Susanna Tiirikainen	Marja-Liisa Mäkelä
Kari Rastas	Sami Järvinen
Minna Kekki	Markus Mikkonen

Tarkastuslautakunnan sihteereinä ovat toimineet Antti Luukkanen ja Merja Myllyniemi.

Valtuuston valitsemana tilintarkastajana on toiminut BDO Audiator Oy:n vastuullinen tilintarkastaja HT, JHT Tove Lindström-Koli.

Toimintamuodot ja painopisteet

- Tarkastuslautakunta kokoontui syksyn 2023 ja kevään 2024 aikana 11 kertaa
 - Kokouksissa arvioitiin kunnan toimia lautakunnan jäsenten vastuualueiden mukaisesti.
 - Tilintarkastaja Tove Lindström-Koli osallistui kokouksiin 30.8.2023 sekä vuonna 2024 kokouksiin 17.1., 14.2., 13.3. , 10.4. ja 8.5.
- Arviointia varten kuultiin viranhaltijoita seuraavasti:
 - kunnanjohtaja Erkki Eerola 30.8.2023
 - tekninen johtaja Ville Könönen 27.9.2023
 - elinvoimajohtaja Petra Ståhl 25.10.2023
 - henkilöstöjohtaja Mariikka Mertanen 22.11.2023
 - hallintojohtaja Essi Piirajärvi 17.1.2024
 - sivistys- ja hyvinvointijohtaja Mari Haapanen ja opetuspäällikkö Kirsi Hyvämäki 14.2.2024
 - kunnanjohtaja Erkki Eerola (tilinpäätös 2023) ja tietohallintopäällikkö Jukka Tamminen 13.3.2024
 - talousjohtaja Jere Laine (tilinpäätös 2023) 10.4.2024
 - henkilöstöjohtaja Mariikka Mertanen (henkilöstöraportti 2023) 24.4.2024

Sidonnaisuusilmoitusten valvonta

- Kuntalain mukaan määrätyillä luottamushenkilöillä ja viranhaltijoilla on 1.6.2017 alkaen ollut velvollisuus ilmoittaa julkisesti sidonnaisuuksistaan.
- Vihdin kunnan julkaistut sidonnaisuusilmoitukset ovat luettavissa kunnan verkkosivuilla osoitteessa:
<https://www.vihti.fi/kuntana/hallinto-ja-paatoksenteko/sidonnaisuusrekisteri/>

Talouden arviointia

Talous (kunta)

➤ Tulot

- Toimintatuotot kasvoivat 11,8 M€ edellisestä vuodesta (41 %)
- Verotulot vähenivät 67,3 M€ edellisestä vuodesta (-47,62 %)
- Valtionosuudet laskivat 15,9 M€ edellisestä vuodesta (-44 %)

➤ Menot

- Varsinaisen toiminnan toimintakulut vähenivät edelliseen vuoteen verrattuna 8887 M€ (-51%)
- Tilikauden ylijäämäksi muodostui tilinpäätössiirtojen jälkeen 16,210 M€ ja tilikauden tulos on 25,994 miljoonaa euroa ylijäämäinen (kumulatiivinen ylijäämä 33,103M€)

➤ Työttömyysaste heikentyi ollen 8,4 %

➤ Asukasluku 28 812, väestön muutos –101 edellisestä vuodesta

➤ Lainat ja vuokravastuut 3521 €/asukas

Tarkastuslautakunnan huomiot:

- Verotulot puolittuivat edellisvuodesta. Koko valtakunnassa kunnallisverotulot laskivat 52,5 % edellisen vuoden tasosta, johtuen SOTE-siirtymästä.
- Vihdin työttömyysaste on koko valtakunnan lukuun verrattuna hyvällä tasolla, mutta huolestuttavaa on työttömyys alle 25-vuotiaiden kohdalla. Pitkittyneen työttömyyden tiedetään aiheuttavan syrjäytymistä. Kunnan tulee olla erittäin aktiivinen erityisesti nuorten työttömien koulutus- ja työllistymispolkujen etsimisessä

Vihdin kunta ei kuntalain mukaan ole erityisen vaikeassa taloudellisessa asemassa

- Kuntalain 118§:n mukaan säädetään erityisen vaikeassa taloudellisessa asemassa olevan kunnan arviointimenettelystä
- Vihdin kunnan osalta ei toteudu lain mukaiset edellytykset

Henkilöstö (1/2)

Tarkastuslautakunnan huomiot:

- Henkilöstötyön tavoitteiksi on aiemmin määritelty hyvinvoiva henkilöstö, jonka työhyvinvointi paranee, psyykkistä syistä johtuva sairauspoissaolot vähenevät ja lähtövaihtuvuus pienenee (ilman eläköitymiskuluja). Tavoitteiden saavuttamisessa on menty parempaan suuntaan:
 - Sairaspoissaolot vähenivät kaikilla tulosalueilla, paitsi muissa sivistyspalveluissa (+8,7 %). Merkittävästi poissaolot vähenivät erityisesti ateria- ja puhdistuspalveluissa (-7,3%), jossa ne ovat olleet aiemmin erityisen suuret (v. 2022: 30,4 %). Lisäksi elinvoimapaalveluissa poissaolot vähenivät merkittävästi (-7,6 %).
 - Vihdin kunnassa oli sairauspoissaoloja 18 268 kalenteripäivää (v. 2022: 22 755 kpv, v. 2021: 18 642 kpv), keskimäärin 16,8 kalenteripäivää/htv 2 (v. 2022: 21,4 kpv, v. 2021: 17,4 kpv).
 - Vähennystä edellisvuoteen oli 4 487 kalenteripäivää (-24 %).
 - Lyhyiden sairauspoissaolojen (1-7 vrk) määrä oli 54,47 % kaikista poissaoloista (v.2022: 50,74 %, v. 2021: 38,86 %).
 - Tilastoinnin valossa eniten vähenemistä tapahtui psyykkisistä syistä johtuvissa sairauspoissaoloissa (1 638 kpv).
 - Eniten lisäystä aiheuttivat tuki- ja liikuntaelinsairaudet (2 990 kpv), erityisesti ateria- ja puhdistuspalveluissa.
 - Suunnitteilla on tehostettu tuki- ja liikuntaelinvaivoista johtuvien sairauspoissaolojen haltuunotto prosessi.
 - Lähtövaihtuvuus oli 9,1 % (v. 2022: 13,5 %), eläköitymisen osuus vain 1,8 %

Henkilöstö (2/2)

Tarkastuslautakunnan huomiot:

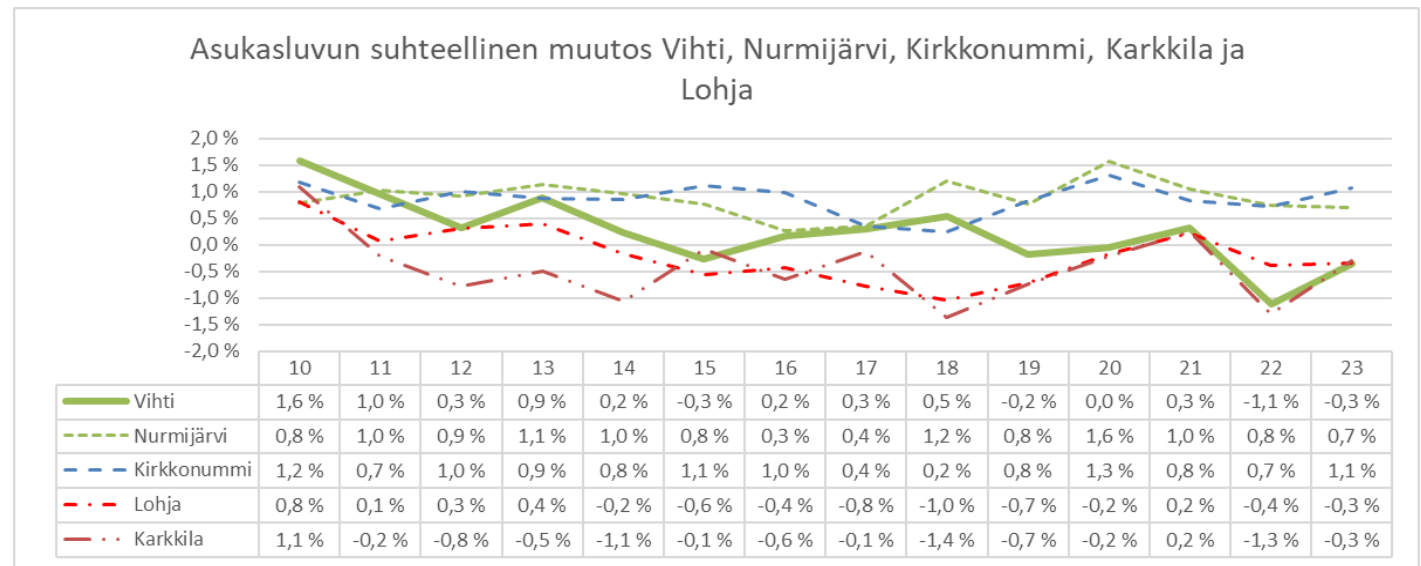
- Työturvallisuusilmoituksia tehtiin 837 kpl (v. 2022:694, v.2021:614), lisäystä 143 kpl edellisvuoteen.
 - Ylivoimaisesti eniten työturvallisuusilmoituksia tehtiin sivistyspalveluissa yhteensä 796 kpl (v. 2022: 633, v. 2021: 544 kpl).
 - Eniten vaaraa aiheuttaneet vaaratyypit: Väkivalta/epäasiallinen kohtelu 596 kpl (v.2022: 468 kpl), Äkillinen fyysinen tai psyykinen kuormittuminen 63 kpl (v.2022: 60 kpl), Putoaminen, kaatuminen, kompastuminen, liukastuminen 63 kpl (v.2022: 74 kpl).
 - Ilmoituksia koskien työtapaturmia tai väkivaltatilanteita tehtiin yhteensä 433 kpl, kasvua +102 kpl/+30,82 % (v. 2022: 331 kpl/+14,24 %, v. 2021: 288 kpl/+47,6%).
 - Epäasiallisen kohtelun ilmoitukset vähenivät 22 kpl (-32,84 %), ilmoituksia tehtiin 45 kpl (v. 2022: 67 kpl/+52,27 %, v.2021 +22,2 %). Epäasiallisen kohtelun ilmoitukset koostuvat enimmäkseen lasten tai oppilaiden aikuiseen kohdistamasta epäasiallisesta käyttäytymisestä. Tähän ilmoitusluokkaan kuuluivat myös tilanteet, joissa työntekijä koki itse tulleen epäasiallisesti kohdelluksi – vuositasolla näitä ilmoituksia tulee yksittäisiä. Eniten ilmoituksia tekivät koulu- ja iltapäivätoiminnan ohjaajat: 229 kpl
- On tärkeää jatkaa kunnassa henkilöstön työhyvinvointia tukevia toimenpiteitä:
 - Työntekijöiden osallistaminen on ollut hyvä askel.
 - Johtamisen kehittäminen edelleen on tärkeää, sillä kunnan tulee olla vetovoimainen työnantaja. On varmistettava, että johtamisen pelisäännöt ovat yhtäläiset kaikissa kunnan toiminnoissa ja että työntekijöiden esiin nostamia huolenaiheita kuunnellaan aidosti ja ongelmiin tartutaan konkreettisilla sekä näkyvillä keinoilla. Myös työhyvinvointia on johdettava asianmukaisesti.
- Jokaisen kunnan työntekijän on voitava kokea oma työnsä merkitykselliseksi

Asukasluvun kehitys

- Asukasluvun kehittyminen ei ole tavoitellulla tasolla.
- Vuoden 2023 lopussa Vihdin kunnassa oli 28 812 asukasta.
- Asukasluku väheni -101 henkilöä, tavoite on yli 30 000 asukasta strategiakauden lopussa.
- Lähikunnista asukasluvut laskivat myös Lohjalla ja Karkkilassa. Lohjan tulomuutosta 11,4 % tulee Vihdistä.

Tarkastuslautakunta:

- Edellisen ja nykyisen strategiakauden aikana ei ole saavutettu minään vuonna asetettua tavoitetta asukasluvun kehittymisestä
- Näyttää siltä että naapuri- ja verrokkikunnat ovat panostaneet saavutettavuuteen. Muuttajia kiinnostaa erityisesti sujuva arki palveluineen. Vihdin kunnan kiinnostus joukkoliikenteen kehittämiseen on ollut hidasta ja vaatimatonta ja näin kunta on jäänyt takamatkalle kilpailussa kunnan asukkaista

Huom! Lohjan asukasluvussa huomioitu vuonna 2013 tehdyt kuntaliitokset Karjalohjan ja Nummi-Pusulan kanssa.

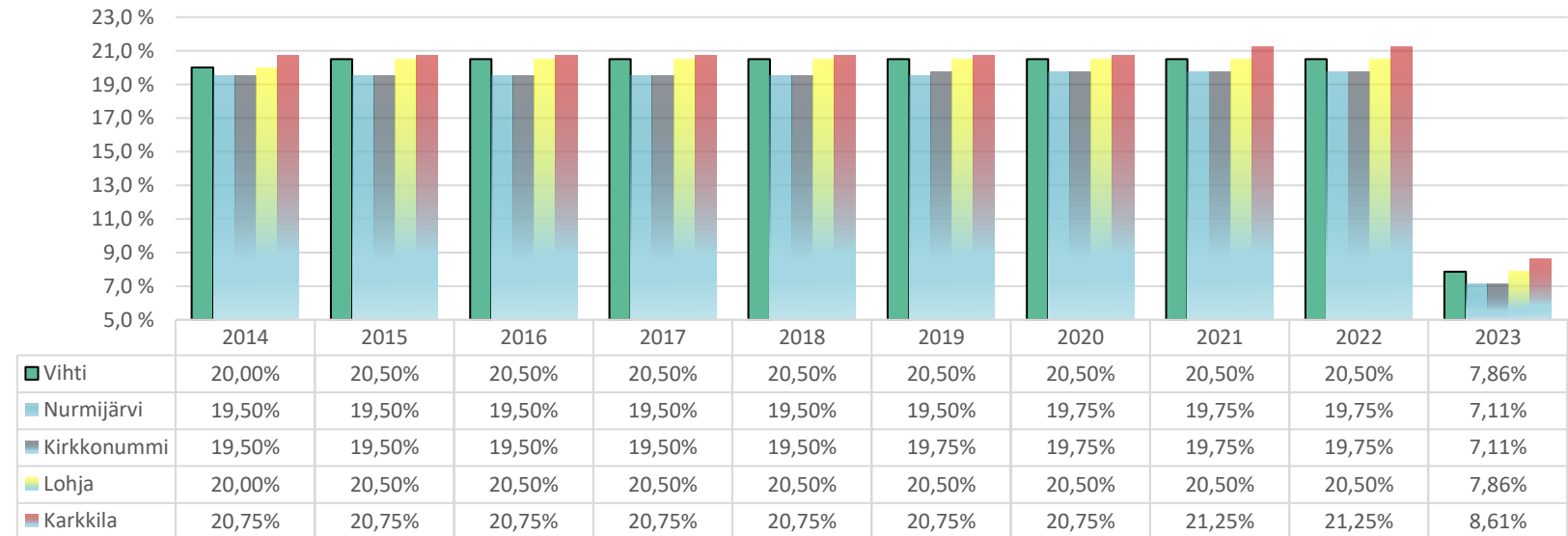
Veroprosentin kehitys - kaikki

- Kuntien painotettu keskimääräinen kunnallisveroprosentti vuonna 2022 oli 20,01 %
- Osana hyvinvointialueuudistusta kaikkien kuntien verotuloprosentteja vuodelle 2023 laskettiin 12,64 prosenttiyksiköllä

Tarkastuslautakunta:

➤ Muutos koko maan kunnallisverotuksessa on historiallisen suuri

Kunnallisveroprosentit

Kunnan konserni ja tytäryhteisöt

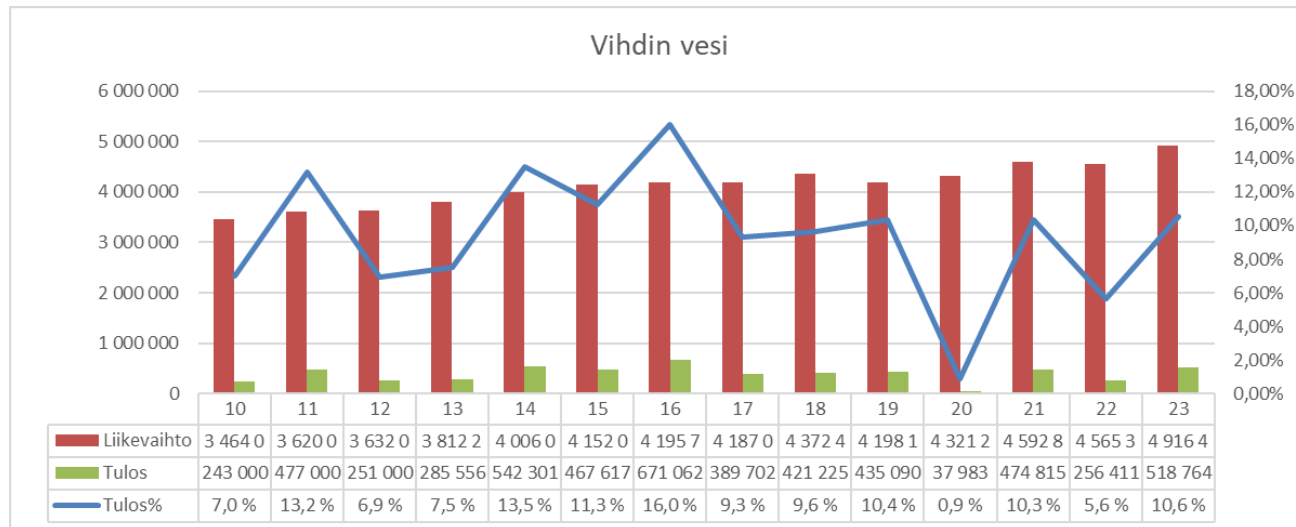
- Vihdin kuntakonsernin tytäryhteisöt ovat melko pieniä, ja niiden merkitys konsernitilinpäätöksessä on varsin vähäinen
 - Kuntakonserniin kuuluvat nyt seuraavat tytäryhtiöt
 - Nummelan Aluelämpö Oy, Kunnan omistus 60 %, yhtiön hallitus vaihtui, datakeskuksen hukkalämmön talteenottoa edistetään
 - Nummelan Teollisuustalo Oy, Kunnan omistus 100 %
 - Palman Tieto-Taito-Keskus Oy, Kunnan omistus 100 %, yhtiö myydään tontin myynnin yhteydessä
 - Länsirata Oy, kunnan osuus 4,84%
 - Vihdin vanhainkotisäätiö ajautui konkurssiin, kunnan takaus realisoitui 410 012,84 €:n suuruisena
 - TE-palveluiden järjestäminen Kirkkonummen, Inkoon ja Vihdin kesken
 - Rosk´n Roll` in keskitetty jätehuolto aiheuttaa ajoittain keskustelua, kunnan osuus 10,3 %

Tarkastuslautakunta:

- Vanhainkotisäätiön konkurssi on ollut epäonnistuminen Vihdin kannalta
- Seurauksena menetettiin suuri määrä työpaikkoja, hoitopaikkoja ja mainetta

Vihdin vesihuoltolaitos

- Vihdin kunta on jättänyt ympäristölupahakemuksen uudesta Nummelan jätevedenpuhdistamosta AVI:lle, luvan käsittely kestää 2-4 vuotta
 - Jos ympäristölupaa ei saada, on ainoa vaihtoehto edistää siirtoviemärin rakentamista Espoon Blominmäen puhdistamolle
- Uuden puhdistamon kustannusarvio on 40 M€
- Kirkonkylän jätevedenpuhdistamon saneeraus ei vaadi lupamuutosta
 - Vuoden 2023 aikana on pilotoitu prosessivaihtoehtoja ja se jatkuu vuoden 2024 aikana, jonka jälkeen voidaan päättää teknisestä prosessiratkaisusta
- Vesihuoltolaitos on käynnistänyt tutkimukset lisäveden hankkimiseen Tervalammen pohjavesialueelta
- Toimintatuotot nousivat hinnankorotusten vuoksi merkittävästi, tulos parani myös vuotta 2022 edeltäneiden vuosien keskimääräiselle tasolle, mutta kuitenkin budjetoitua pienemmäksi
- Uusia liittymiä tuli 61 kpl (50 kpl v. 2022), liittymismaksuja saatiin yhteensä 288 434 € (367 677 € v. 2022), investoinneista toteutui noin 54 % (47 % v. 2022)

Tarkastuslautakunta:

- Vesihuoltolaitoksella ja samalla Vihdin kunnalla on edessä merkittäviä investointeja ja päätöksiä lähivuosina
- Taloudellisen merkittävyyden vuoksi investointien suunnitteluun on kiinnitettävä erityistä huomiota

Investoinnit

- Investointien määrärahojen sitovuustaso on talousarviossa määritelty toiminnoittain.
 - Alkuperäisessä talousarviossa investointimäärärahat olivat nettona -30 M€ (-31 M€ v. 2022)
 - Muutetun talousarvion mukaan investointimäärärahat olivat nettona -19 M€ (-32 M€ v. 2022)
 - Investointien toteuma oli nettona -3 M€ (-22 M€ v. 2022)
- Suurimpia investointeja:
 - Etelä-Nummelan koulu- ja päiväkotikeskus
 - Kunnan strateginen maanhankinta
 - Kunnallistekniikan rakentaminen

Tarkastuslautakunta:

- Vuosi 2023 oli investointien osalta poikkeuksellinen: yksittäinen kiinteistökauppa sekä sote-yhteisöiltä saadut pääomanpalautukset toivat tulopuolelle erittäin suuret lisäykset, joita ei ollut alkuperäisessä talousarviossa
- Muiden investointien osalta toteutuma oli suunniteltua pienempi, mikä pienensi nettototeutuman noin -3 M€ tasolle
 - Osittain tämä johtui hankkeiden suunniteltua hitaammasta etenemisestä, mutta päinvastaisena esimerkkinä oli Pappilanpellon koulun peruskorjauksen valmistuminen etuajassa
- Investointien realistiseen suunnitteluun on edelleen kiinnitettävä suurempaa huomiota

Havainnot ja taloushallinnon prosesseista

Tarkastuslautakunta:

- Riskikartoitus on vuodelta 2010 ja sen päivittäminen on ajankohtaista, kuten toimintakertomuksessa todetaan. Laaja riskikartoitus on hyvä tehdä ainakin kerran valtuustokaudella. Riskikartoituksen yhteydessä tulisi myös määritellä vastuutahot, millä toimenpiteillä riskejä pyritään vähentämään sekä kuka seuraa ja valvoo toimenpiteiden toteutumisesta – tämä on ollut pitkään tekemättä ja pitää viimein toteuttaa
- Samoin kuntakonsernin selonteko sisäisen valvonnan järjestämisestä tulisi laatia kuntaliiton ohjeiden mukaisesti, myös tämä on ollut aiemmin esillä

Vihdin kuntastrategian 2022-2025 väliarviointi

Tarkastuslautakunta:

- Seuraavilla sivuilla on koottuna
 - Strategian toteutuminen suhteessa mittareihin
 - Strategiseen osa-alueeseen liittyvien toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen (Kunnanhallituksen vastuulla olevien tavoitteiden osalta)
 - Tarkastuslautakunnan arvio osa-alueittain
- Strategian seuranta on saatujen tietojen mukaan lisääntynyt, mikä on hyvää kehitystä
- Toiminnalliset tavoitteet linkittyvät kyllä strategiaan, mutta toteutumisessa on ristiriitaa: toiminnalliset tavoitteet näyttävät toteutuneen, mutta isossa kuvassa edistyminen vaikuttaa hitaalta ja strateginen mittari näyttää negatiivista
- Jatkossa talousarvioon kirjattavien toiminnallisten tavoitteiden on oltava nykyistä tiukempia ja vastattava strategisen tavoitteen toteutumiseen aikataulussa

HYVINVOIVAT VIHTILÄISET

TAVOITE	MITTARI / LÄHDE	LÄHTÖTASO	TOTEUMA	TAVOITETASO
Tyytyväisyyden lisääntyminen asuinkuntaan	Kuntabarometri	3,41 (2021) vertailukuntien keskiarvo 3,61 (2021)	3,46 (2022) 3,41 (2023) Ka. 3,50 (2022) 3,63 (2023)	Yli vertailukuntien keskiarvon (3,61 vuonna 2021)
Lapsiystävällinen kunta - tunnustuksen saaminen	Unicef	-	Toimintasuunnitelma toteutettu (2022) Edennyt aikataulun mukaan (2023)	Tunnustuksen saaminen
Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen (TEA-viisari)	TEA-viisari	60 (2021) Koko maa 68 (2021)	63 / Koko maa 69 (2022) 65 / Koko maa 70 (2023)	Yli 70
Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen (HYTE-kerroin)	Kuntien HYTE-kerroin	69 (2021) Koko maa 57,55 (2021) Korkein tulos 77 (2021)	64 (2022) 69 (2023)	Yli 75

Valtuuston asettamien toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutuminen – Hyvinvoivat vihtiläiset

Tavoitteet	Teot	Toteutuma	Per tavoite	Per osa-alue
Tyytyväisyyden lisääntyminen asuinkuntaan	Kunnan edunvalvonta TE2025 -muutoksessa rakentamalla strategista yhteistyötä muutoksen toteuttamiseksi ja kunnassa tuotettavien työllisyyspalveluiden kehittäminen	80 %	80 %	80 %

Hyvinvoivat vihtiläiset

Tarkastuslautakunta:

- Tyytyväisyys kotikuntaan on kyselyn tulosten perusteella laskenut ja karkaa erityisesti muihin kuntiin nähden (keskiarvo) – tämä on yleisesti tyytyväisyyttä mittaava mittari, ja kehitys sen osalta on huonoa
- HYTE-mittarit ovat vastaavasti liikkuneet parempaan suuntaan

VASTUULLINEN TALOUDENPITO

TAVOITE	MITTARI / LÄHDE	LÄHTÖTASO	TOTEUMA	TAVOITETASO
Konsernin kumulatiivinen ylijäämä lisääntyy	Tilinpäätös	954 € / asukas (2021)	1 246 € / asukas (2022) 1 784 € / asukas (2023)	Vähintään 1000 € / asukas
Investointien omarahoitus pysyy vahvana strategia-kaudella (Vuosikate / Investointien omahankintameno)	Tilinpäätös	69,44 % (2018-2021)	122,9 % (2022-2023)	Yli 70 % koko strategiakaudella
Konsernin lainakanta kasvaa hallitusti	Tilinpäätös	4280 € / asukas (2021)	4 649 € / asukas (2022) 3 585 € / asukas (2023)	Alle 4500 € / asukas
Kuntaverotuksen taso ei kasva	Tilinpäätös	20,50 % (2022)	7,86 % (2023) 7,80 % (2024)	7,86 % tai alle*

*) Huomioiden soteuudistuksen muutokset kuntaverotukseen

Valtuuston asettamien toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutuminen – Vastuullinen taloudenpito

Tavoitteet	Teot	Toteutuma	Per tavoite	Per osa-alue
Konsernin kumulatiivinen ylijäämä lisääntyy	Kunnan konserniohjauksen kehittäminen	100 %	55 %	70 %
	Talous- ja toimintaraportoinnin kehittäminen edistämään kustannustietoisuutta ja tukemaan päätöksentekoa	10 %		
Kuntaverotuksen taso ei kasva	Vihta talouden tasapainotusohjelman toimenpiteiden läpikäynti ja päivitys	100 %	100 %	

Vastuullinen taloudenpito

Tarkastuslautakunta:

- Vuosi 2023 oli taloudellisesti erinomainen, mikä näkyy kaikissa talouden mittareissa
- Talousraportoinnissa ja –ohjauksessa on edelleen paljon parantamista
 - Käytännössä tämä näkyy mm. varsin yllättävissä talousarvioiden muutoksissa, joita ei kyetä riittävän hyvin ennakoimaan
 - Toimialojen ja talouden ohjauksen olisi ehkä oltava lähempänä toisiaan, jotta ennakoitavuus paranisi

HELSINGIN SEUDUN KASVUKUNTA

TAVOITE	MITTARI / LÄHDE	LÄHTÖTASO	TOTEUMA	TAVOITETASO
Asukasluku kasvaa	Tilastokeskus	29 241 (31.12.2021)	28 913 (2022) 28 812 (2023)	Vähintään 30 000 (2025)
Kuntien välinen nettomuutto on positiivinen strategiakaudella	Tilastokeskus	-51 asukasta (2018-2021)	-364 (2022) -218 (2023)	Vähintään +30 asukasta / vuosi

Valtuuston asettamien toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutuminen – Helsingin seudun kasvukunta

Tavoitteet	Teot	Toteutuma	Per tavoite	Per osa-alue
Kuntien välinen nettomuutto on positiivinen strategiakaudella	Edunvalvontatoimenpiteillä tuetaan kunnan merkittävimmän kasvuinvestoinnin Turun tunnin junan toteutumista	100 %	100 %	100 %
Asukasluku kasvaa	Kunta laatii selvityksen asuntotuotantoyhtiön perustamiseksi ja tuo sen päätöksentekoon	100 %	100 %	

Helsingin seudun kasvukunta

Tarkastuslautakunta:

- Kovien mittareiden valossa tilanne ei ole kovin hyvä, asukasluku on pienentynyt lähtötasosta useilla sadoilla
- Toimenpiteet Länsiradan ja asuntotuotanto-osakeyhtiön osalta ovat varmasti oikeita, mutta liian hitaita lähivuosisia ajatellen
- Kilpailu asukkaista on kiristynyt ja pk-seudun kasvu on osaltaan heikentänyt Vihdin mahdollisuuksia – yhtälö on vaikea

KOTI YRITYS-ELÄMÄLLE

TAVOITE	MITTARI / LÄHDE	LÄHTÖTASO	TOTEUMA	TAVOITETASO
Työpaikkojen lukumäärä kasvaa	Tilastokeskus	8141 (2019)	7874 (2020) 8025 (2021) 7998 (2022)	Yli 8 350
Yrittäjien tyytyväisyys lisääntyy	Yrittäjien kuntabarometri	2,80 (2020), koko maan ka 2020 oli 2,97	2,75 (2022)	Yli 3,5

Koti yrityselämälle

Tarkastuslautakunta:

- Mittarit eivät näytä kovin hyvältä suhteessa tavoitteisiin
- Työtä tavoitteen eteen on kuitenkin tehty – sitä on jatkettava entistä tiiviimmin, jotta tulokset pitkällä aikavälillä paranevat

HYVINVOIVA HENKILÖSTÖ

TAVOITE	MITTARI / LÄHDE	LÄHTÖTASO	TOTEUMA	TAVOITETASO
Työhyvinvointi paranee	Työhyvinvointikysely 2022, 2024 (asteikko 1-4)	3,42 (2020)	3,42 (2022)	yli 3,5
	Sosiaalisen pääoman mittaus 2023, 2025 (asteikko 1-5)	4,06 (2021)	4,06 (2023)	yli 4,2
Psyykkisistä syistä johtuvat sairauspoissaolot vähenevät	Henkilöstöraportti	4326 päivää / vuosi (2021)	4365 (2022) 2714 (2023)	Alle 3000 päivää / vuosi
Lähtövaihtuvuus pienenee (ilman eläköitymislukuja)	Henkilöstöraportti	10,2 % (2021)	11,3% (2022) 6,9 % (2023)	Alle 7,5 %

Valtuuston asettamien toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutuminen- Hyvinvoiva henkilöstö

Tavoitteet	Teot	Toteutuma	Per tavoite	Per osa-alue
Työhyvinvointi paranee	Kunnan veto- ja pitovoimaohjelma	100 %	100 %	95 %
Psyykkisistä syistä johtuvat sairauspoissaolot vähenevät	Lyhytterapian laajentaminen koko organisaatioon	100 %	100 %	
	Psykososiaalisen kuormituksen vähentäminen	100 %		
Lähtövaihtuvuus pienenee (ilman eläköitymiskuluja)	Kunnan veto- ja pitovoimaohjelma	80 %	80 %	

Hyvinvoiva henkilöstö

Tarkastuslautakunta:

- Henkilöstöön liittyvät mittarit ovat kehittyneet selkeästi positiiviseen suuntaan
- Hyvä kehitys on varmistettava myös jatkossa, jotta muutos ei jää väliaikaiseksi - esimerkiksi lyhytaikaisissa sairaspöissaoloissa on näkynyt viime aikoina pieni käänne huonompaan

DIGITALI- SAATIO

TAVOITE	MITTARI / LÄHDE	LÄHTÖTASO	TOTEUMA	TAVOITETASO
Tyytyväisyys kunnan alueella oleviin verkkoyhteyksiin	Kuntabarometri	50% tyytyväisiä (2022) 3,29 (asteikolla 1-5, 2022)	49% (2023) 3,17 (2023)	70 % (tavoitetaso tarkistettu lähtötasokartoituksen jälkeen)
Tyytyväisyys kunnan sähköisiin palveluihin	Kuntabarometri	37% tyytyväisiä (2022) 3,29 (asteikolla 1-5, 2022)	37% tyytyväisiä (2023) 3,22 (asteikolla 1-5, 2022)	60 % (tavoitetaso tarkistettu lähtötasokartoituksen jälkeen)

Valtuuston asettamien toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutuminen- Digitalisaatio

Tavoitteet	Teot	Toteutuma	Per tavoite	Per osa-alue
Tyytyväisyys kunnan sähköisiin palveluihin	Sähköisen asioinnin tukipalveluiden kartoitus, palveluhankinnat ja pilotointi	10 %	10 %	40 %
	Kunnan tietoteknisen jatkuvuuden varmistaminen	70 %	70 %	

Digitalisaatio

Tarkastuslautakunta:

- Tavoitteet varsinkin sähköisen asioinnin osalta ovat toteutuneet huonosti
- Yleisesti voidaan sanoa Vihdin takeltelevan tällä alueella – osasyynä varmasti ovat olleet henkilöstövaihdokset, vahva ulkoistaminen ja ohuet omat resurssit

ILMASTO- JA YMPÄRISTÖTYÖ

TAVOITE	MITTARI / LÄHDE	LÄHTÖTASO	TOTEUMA	TAVOITETASO
Hiilidioksidipäästöt vähenevät	CO2-raportti	4,9 t CO ₂ -ekv / asukas (2020), kestäväksi arvioitu taso 2,5 t CO ₂ -ekv/asukas (2035)	5,2 (2022) 4,1 (2023)*	4,1 t CO ₂ -ekv / asukas

*) Huomioiden soteuudistuksen muutokset kuntaverotukseen

LIKKUMINEN

TAVOITE	MITTARI / LÄHDE	LÄHTÖTASO	TOTEUMA	TAVOITETASO
Kevyenliikenteen verkoston kasvu	Väylien pituus (m)	Uusia toteuttamattomia jalankulun ja pyöräilyn maantieverkon kehittämistarpeita tunnistettu 55 181 metriä	n. 500m (2023)	Uusia väyliä 20 000 metriä
Tyytyväisyys julkiseen liikenteeseen	Kuntabarometri	1,98 (2021), Vertailukuntien ka 2,98 (2021)	2,78 (2022) 1,84 (2023) Vertailukuntien ka 2,88 (2022)	Yli 3
Tyytyväisyys liikenneolosuhteisiin jalankulkijan kannalta	Kuntabarometri	3,40 (2021) Vertailukuntien ka 3,84 (2021)	3,56 (2022) 3,27 (2023) Vertailukuntien ka 3,8 (2022) 3,83 (2023)	Yli 3,84
Tyytyväisyys liikenneolosuhteisiin pyöräilijän kannalta	Kuntabarometri	3,21 (2021) Vertailukuntien ka 3,7 (2021)	3,33 (2022) 3,00 (2023) Vertailukuntien ka 3,7 (2022) 2,74 (2023)	Yli 3,7

Valtuuston asettamien toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutuminen – Liikkuminen

Tavoitteet	Teot	Toteutuma	Per tavoite	Per osa-alue
Tyytyväisyys julkiseen liikenteeseen	Joukkoliikenteen uuden järjestämistavan aloitus kesällä 2024	90 %	90 %	90 %

Liikkuminen

Tarkastuslautakunta:

- Tällä osa-alueella Vihti selkeästi alisuorittaa
- Joukkoliikenteen aloittaminen ELY-vetoisesti tuo toivottavasti parannusta
- Huomionarvoista on, että tyytyväisyys jalankulku- ja pyöräilyolosuhteisiin on pudonnut selvästi
- Kevyen liikenteen kehittäminen tuntuu olevan jatkuva kompastuskivi Vihdissä – mikä on ristiriidassa kauniin luontomme ja siitä luotavan mielikuvan kanssa

Kunnanhallitus

Vuoden 2023 keskeiset asiat

- Täyttölupahakemuksia käsittelyssä edelleen paljon
- Henkilöstön sairauspoissaolojen vähentäminen
- TE-valmistelu Kirkkonummen, Inkoon ja Vihdin kesken
- Joukkoliikenteen järjestelytavan valmistelu
- Länsirata hankkeen edistäminen
- Microsoft-datakeskuksen ja Rostin yrityspuiston toteuttamisen edistäminen
- MAL-yhteistyön edistäminen
- Kunnan asuntotuotannon vauhdittaminen
- Kuntastrategian valmistelu & päätöksenteko
- Kunnan laajakaistayhteyksien kehittäminen
- Muuttovoiton saavuttaminen
- Kaava- ja maankäyttöasiat lukumäärällisesti merkittävä asiakokonaisuus

Kunnanhallitus

Tarkastuslautakunnan huomiot

- Kunnan henkilöstövaihtuvuus näkyy täyttölupahakemusten määrässä. Täyttöluvut ovat tulleet aiempaa joustavammin, mikä on positiivista
- Johtavien viranhaltijoiden ja johtavien luottamushenkilöiden jännitteet häiritsevät luottamusta
- Kuntastrategian valmisteluun käytetään paljon aikaa, niin kuin pitääkin. Strategian seuranta on parantunut, mutta kehitettävää on vielä
- Kunnan laajakaistayhteyksien kehittäminen on ollut vireillä pitkään, positiivista kehitystä tapahtunut syntyneiden sopimusten myötä. Kuntastrategia edellyttää nopeiden verkkoyhteyksien laajentamista koko kunnan alueella.
- MAL-yhteistyötä edistettävä seudullisten hankkeiden eteenpäin viemiseksi

Sivistyslautakunta / Varhaiskasvatus

Tarkastuslautakunnan huomiot

- Henkilökunnan pysyvyys on avainasia lapsen kehityksen turvaamisessa ja siihen on syytä kiinnittää huomiota
- Varhaiskasvatuksen erityisopettajien rekrytointi on edelleen haastavaa saatavuusongelmista johtuen
 - Työnantajamielikuvaan on syytä kiinnittää erityistä huomiota
- Ennaltaehkäisevään työhön on edelleen panostettava. Tähän liittyy olennaisena osana nepsyhaasteisiin (neuropsykiatriset oireyhtymät) liittyvien käytöshäiriöiden kohtaamiseen liittyvä koulutus henkilökunnalle, jolla voi olla merkittävä vaikutus vaaratilanteiden estämisessä. Koulutusta asian tiimoilta on syytä jatkaa pitkäjänteisesti
- Varhaiskasvatuksen ja perhesosiaalityön yhteistyön vahvistaminen on tärkeää. Matalan kynnyksen perhetyö on ollut aiemmin tavoitteena, mutta pandemian vuoksi työ keskeytyi. Yhteistyötä Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen kanssa on syytä tehostaa ja olla asiassa aloitteellinen
- Kaksivuotisen esiopetuskokeilun suurin positiivinen kokemus oli rauha tekemiselle: kokeilu ei tuonut tullessaan uusia tavoitteita esiopetukselle, mutta asioiden tekemiselle annettiin toinen vuosi aikaa, jonka lopputuloksena lapset ovat valmiimpia koulutielle. Kokeilulle ei ole valtakunnallisesti näkyvissä jatkoa

Sivistyslautakunta / Opetus (1/2)

Tarkastuslautakunnan huomiot

- Laskentapäivän 20.9.2023 mukaan oppilaita Vihdissä tehostetulla tuella oli 628 ja erityisellä tuella 429. Määrä ei ole olennaisesti muuttunut tuen kriteerien täsmentämisen ja yhdenmukaistamisen myötä. Aiemmin erityistä tukea ja tehostettua tukea saavien oppilaiden lukumäärä on Vihdissä ollut yli 10 % suurempi kuin muissa Kuumakunnissa
- Tuen arvioimisen tapoja on yhdenmukaistettu, lisätty nivelvaiheiden yhteistyötä ja ymmärrystä sekä luottamusta tuen toteutumisesta eri koulupolun vaiheissa sekä lisätty rohkeutta ja valmiutta arvioida tuen vaikuttavuutta ja sen tuomaa muutostarvetta tuen asteeseen. Kehittämisen myötä on siirrytty kohti tuen tarpeen jatkuvaa arviointia sen sijaan, että tuen porras nähdään saavutettuna etuna, jota ei sovi muuttaa
- Erityisopetukseen liittyvien tavoitteiden saavuttamista tulee edelleen edistää. Kaikkien jo käyttöön otettujen keinojen ja hankkeiden (esim. KouluKunnossa –hanke sekä K-0 –toiminta ja someturva) toteutumisen seurantaan tulee edelleen kiinnittää erityistä huomiota

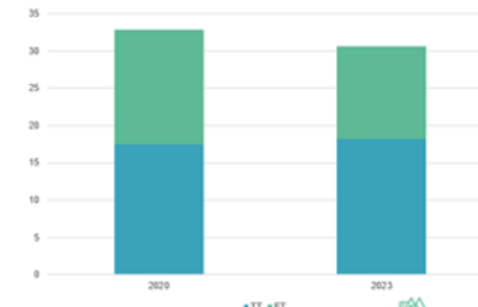
Tuen oppilasmäärien kehitys Suomessa

Tilastokeskuksen tietojen mukaan yhä useampi peruskoulun oppilas sai oppimisen tukea vuonna 2022. Tehostettua tukea sai 79 200 eli 13,9 % ja erityistä tukea 55 500 eli 9,7 % peruskoulun oppilaista. Tehostettua ja erityistä tukea saaneiden oppilaiden osuus kasvoi 0,7 prosenttiyksikköä edellisvuodesta.

Tuen oppilasmäärien kehitys

oppilasmäärä 16.8.2023	TT	ET
3456	629	429

Sivistyslautakunta / Opetus (2/2)

Tarkastuslautakunnan huomiot

- Hoidollispedagogisten (HOPE) luokkien osalta LUVN on ilmoittanut ottavansa pois psykiatristen sairaanhoitajien resurssin. Asiasta on tehty lisätalousarviopyyntö erityisohjaajan palkkaamiseksi. Kun monipuolisen perusopetuksen (MOPO) -luokalle lisätyistä erityisohjaajan resursseista on saatu havaittavaa hyötyä sekä työssäjaksamisen että oppilaiden menestymisen/tulevaisuuden näkymien parantamisessa, asiaan on syytä kiinnittää erityistä huomiota jatkossakin
- Kun opiskeluhuolto on siirtynyt hyvinvointialueelle, kunnassa tulee edelleen kiinnittää erityistä huomiota siihen, että opiskeluhuolto toimii kaikissa tilanteissa ja oppilaat saavat riittävän ja tarvitsemansa tuen, yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa.

Sivistyslautakunta

Tarkastuslautakunnan huomiot:

- Henkilökunnan työhyvinvointiin ja työssä jaksamiseen on edelleen kiinnitettävä huomiota seuraamalla uupumisen ja poissaolojen yleisimpiä syitä ja lähestymällä näitä asioita ratkaisukeskeisesti, yhteistyössä henkilökunnan kanssa
- Henkilökunnan pysyvyyden varmistaminen sekä varhaiskasvatuksessa että opetuksessa on tärkeää lasten kehityksen turvaamiseksi ja asiaan on syytä kiinnittää huomiota
- Työturvallisuusilmoitusten osalta on aiemmin ilmoitettu raportoinnin muuttamisesta siten, että raportoidaan erikseen tapaturmat (esim. liukastumiset) ja työssä kohdatut väkivaltatilanteet. Tämä ei valitettavasti ole vielä toteutunut
- Edelleen korkeiden työturvallisuusilmoitusten määrän johdosta on syytä jatkaa kaikkia tarvittavia toimenpiteitä, joita on aloitettu vuoden 2023 aikana:
 - Opetuksen henkilöstölle on annettu lukuvuonna 2023-2024 AVEKKI-koulutusta, joka on työyhteisön turvallisuuskoulutus. AVEKKI-koulutus tarjoaa toimintatapamallin uhka- ja väkivaltatilanteisiin ja erityisesti niiden ennaltaehkäisyyn. AVEKKI-koulutusten tavoitteena on luoda turvallinen työyhteisö sekä asiakkaille että työntekijöille
 - Varhaiskasvatuksen henkilöstölle on järjestetty MAPA -koulutukset. Mapa-koulutuksen avulla pyritään ennaltaehkäisemään ja hallitsemaan haasteellista käytöstä. Lisäksi varhaiskasvatuksen opettajat saivat syksyllä 2023 koulutusta psykologisesta turvallisuudesta. Koulutusten tavoitteena on luoda turvallinen ilmapiiri kaikille

Hyvinvointilautakunta 1/2

Tarkastuslautakunnan huomioita

- Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen saralla kunta koordinoi seurojen, yhdistysten ja kunnan yhteiskokouksen - Palautteen perusteella toivottiin vastaavien iltojen järjestämistä 1-2 kertaa vuodessa. On tärkeää pitää yhteyttä eri kuntalaisintresseihin jotta kuntalaiset saavat järjestöjen ja yhdistysten kautta välitettyä huoliaan, toiveitaan ja tavoitteitaan kunnalle
- Toinen kunnan panostus terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseen oli lasten ja nuorten liikunta-aktiivisuutta mittaava Move!. Toimenpide on hyvä. Toivottavaa on että raportin tulokset johtavat analyysiin, missä esitetään raportin tuloksen perusteella toimenpiteitä joilla voidaan edistää lasten ja nuorten liikunta-aktiivisuutta
- Kuntalaisten tyytyväisyyttä asuinkuntaansa nuorten osalta pyrittiin lisäämään Nuorten Vihti - mobiili nuorisotilalla. Tila on otettu käyttöön marraskuussa 2023. Lisäksi on nuorisotyötä mahdollistettu Nuorten Vihti - autolla joka käy säännöllisesti yläkouluilla ja lukiolla. Ottaen huomioon että nuoret tuntuvat tarvitsevan aikuisten ohjausta ja tukea, on tämä tärkeää toimintaa. Olisi tärkeää myös ottaa selvää nuorilta millaisia palveluja/mahdollisuuksia he haluaisivat

Hyvinvointilautakunta 2/2

Tarkastuslautakunnan huomioita

- Kulttuuripuolella tyytyväisyyttä on pyritty lisäämään palvelujen laadun ja saavutettavuuden osalta. Vihdin museo avautui toukokuussa 2023. Kulttuurikeskuksen toiminnan käynnistäminen on vielä työn alla
- Kulttuurikeskus Kirkkoniemellä on hyvä panostus. Kunnan tulisi katsoa että sinne on mahdollista varsinkin nuorten päästä eri osista Vihtiä. Kulttuurikeskuksen toiminnan tulisi myös palvella eri intressi- ja ikäryhmiä
- Kunta pyrkii saamaan Lapsiystävällinen kunta - tunnustuksen. Toimintasuunnitelma on laadittu. Toivon mukaan tunnustus johtaa toimenpiteiden toteutumiseen. Arviointia Unicefin kanssa toimenpiteiden toteutumista ja niiden vaikuttavuuksista tehdään syksyllä 2024 – voi kysyä, että mikä tällaisen tunnustuksen merkitys on käytännössä
- Kulttuurikasvatussuunnitelma on hyväksytty 1.6.2023. Suunnitelman sisällöt ovat toteutuneet osittain
- Viimeisenä tavoitteena on kuntien välisen nettomuuton saaminen positiiviseksi hyvinvoinnin ja terveyden edistämisellä. Keinona on mainittu päätösten ennakkovaikutusten arviointi. Hyvinvointiin ja terveyteen tehdyt panostukset tuovat parhaillaan positiivista nettomuuttoa vähentämällä poismuuton syitä ja lisäämällä kunnan houkuttelevuutta sisäänmuuttokuntana. Kunnalla on tavoitteena tehdä ennakoarviointia jotta päätökset hyvinvoinnin ja terveyden osalta sekä lapsivaikutusten arviointi mahdollistuisi. Ennalta-arviointi on hankalaa varsinkin hyvinvointiin liittyvissä kysymyksissä

Elinvoimalautakunta

Tarkastuslautakunnan huomiot:

- Tonttien myynti ja vuokraus piristyi, kaavavaranto on hyvä ja raakamaata on käytettävissä kaavoitukseen – maankäytön ja sen suunnittelun näkökulmasta Vihdin tilanne on hyvä
 - Haasteena on kaava-alueiden hajanaisuus sekä paikoin hankala rakennettavuus, mutta näille on vaikea nähdä korjaavia toimenpiteitä
- Elinvoimalautakunnan toiminnassa nousee esiin suunnittelutarve- ja poikkeusluparatkaisut
 - Oikaisuvaatimuksen tehneistä kuusi seitsemästä kääntyi lautakunnassa myönteisiksi
 - Viranhaltijoilla ja luottamushenkilöillä ei selvästikään ole yhteistä käsitystä siitä, miten ja mihin Vihdissä voi rakentaa – vaikka kaikki lisäasukkaat ovat Vihdissä tarpeen, on yhdyskuntarakenteen hajautumisella myös negatiivisia vaikutuksia
 - Tilanne heikentää varmasti valmistelevan henkilöstön motivaatiota, kuluttaa työaikaa ja antaa vaikutelman, että aina kannattaa valittaa
 - Yleisenä huomiona voisi todeta sen, että vaikka pääkaupunkiseutu muilta osin urbanisoituu, Vihdissä uskotaan hajarakentamiseen ja kuntarakenteen hajauttamiseen
- Markkinoinnissa on havaittu selkeää parannusta, on tehty innovatiivisia toimenpiteitä varsin pienillä resursseilla

Ympäristölautakunta

Vuoden 2023 keskeiset asiat

- Vihdin ympäristönsuojeluhankkeet ja käynnissä olevat monivuotiset projektit toteutetaan yhteistyönä kuntien, Uudenmaan ELY-keskuksen ja Länsi-Uudenmaan Vesi ja Ympäristö ry:n kanssa
- Kasvihuonekaasupäästöjen seuranta ja ilmanlaadun seuranta ostetaan ulkopuolisilta toimijoilta

Tarkastuslautakunnan huomiot

- Ympäristölautakunta suorittanut perustehtäviään hyvin
- Ympäristövalvonnan ja rakennusvalvontatoimen henkilöstömäärän osalta tilanne vaikuttaa olevan hyvä
- Haasteena edelleen on Höytiönnummen maankaatopaikan korvaavan maankaatopaikan löytäminen

Arviointikertomusten vastineet

- MUUTA Vihdin kunnanvaltuusto hyväksyi 25.9.2023 kokouksessaan tarkastuslautakunnan edelliseen arviointikertomukseen tehdyt vastineet. Vastaukset oli laadittu huolellisesti ja tarkastuslautakunta kiittää saaduista vastineista.
- Tarkastuslautakunta velvoittaa kunnanhallituksen pyytämään lautakunnilta selvitykset ja kuvaukset toimenpiteistä, joihin on ryhdytty tai on ryhdyttävä tässä arviointikertomuksessa esitettyjen havaintojen johdosta sekä toimittamaan selvitykset ja kuvaukset kunnanvaltuustolle ja tarkastuslautakunnalle tiedoksi viimeistään syyskuun 2024 loppuun mennessä.

V/HT\